

Opetus

Miten laajasti seuraavat tavoitteet toteutuvat koulusi opetuksessa?

Vastaa väittämiin niin kuin koet asioiden tällä hetkellä olevan koulusi opetuksessa. Voit jättää opetuksen osion vastaamatta, mikäli et ole työssäsi tekemisissä opetuksen suunnittelun tai toteutuksen kanssa. Kirjaa lomakkeen alalaidassa oleviin kenttiin mielestäsi parhaat esimerkit toiminnasta sekä tunnistamasi kehittämistarpeet.

Tutustu väittämien sisältöä avaavaan [taustatekstiin](#).

ARVIOINTIASTEIKKO: 1 = ei lainkaan, 2 = jossain määrin, 3 = melko laajasti, 4 = hyvin laajasti, EOS = En osaa sanoa

	1	2	3	4	EOS
1. Lisäämme tietoa luonnosta, yhteiskunnasta ja kestävän kehityksen kysymyksistä	☐	☐	☐	☐	☐
2. Pohdimme vaikuttamisen mahdollisuuksia ilmastonmuutokseen ja muihin kestävyyskysymyksiin	☐	☐	☐	☐	☐
3. Harjoittelemme materiaaleja, vettä ja energiaa säästäviä työtapoja ja ehkäisemme jätteen syntymistä	☐	☐	☐	☐	☐
4. Rakennamme kokemuksellista suhdetta luontoon ja ympäristöön	☐	☐	☐	☐	☐
5. Tarkastelemme ihmisen ja luonnon vuorovaikutusta tai paikallisen ja globaalin välisiä kytkentöjä	☐	☐	☐	☐	☐
6. Arvioimme kriittisesti kestävyyskysymyksiä ja pohdimme niihin liittyviä eettisiä valintoja	☐	☐	☐	☐	☐
7. Jaamme tunteita ja kokemuksia ja tunnistamme merkityksellisen elämän lähteitä	☐	☐	☐	☐	☐
8. Kuvittelemme vaihtoehtoisia tulevaisuuksia ja voimaannumme tekemään niitä todeksi	☐	☐	☐	☐	☐
9. Uudistamme ympäröivää yhteiskuntaa yhdessä oppilaiden ja kumppaneiden kanssa	☐	☐	☐	☐	☐

Parhaat esimerkit tavoitteiden näkymisestä koulun opetuksessa:

Kehittämisen tarpeet:

Toimintakulttuuri

Miten laajasti koulusi toimintakulttuurissa toteutuvat miestäsi seuraavat asiat?

Vastaa väittämiin niin kuin koet asioiden tällä hetkellä olevan koulusi toiminnassa. Voit jättää vastaamatta niihin väittämiin, joista et koe tietäväsi tarpeeksi. Kirjaa lomakkeen alalaidassa oleviin kenttiin mielestäsi parhaat esimerkit toiminnasta sekä tunnistamasi kehittämistarpeet.

Tutustu väittämien sisältöä avaavaan [taustatekstiin](#).

ARVIOINTIASTEIKKO: 1 = ei lainkaan, 2 = jossain määrin, 3 = melko laajasti, 4 = hyvin laajasti, EOS = En osaa sanoa

	1	2	3	4	EOS
10. Toiminnan ympäristövastuullisuudelle on laadittu tavoitteita tai ohjeita	☐	☐	☐	☐	☐
11. Ympäristövastuullisuus toteutuu kaikessa päivittäisessä toiminnassa	☐	☐	☐	☐	☐
12. Koulu edistää sidosryhmiensä ympäristövastuullisuutta	☐	☐	☐	☐	☐
13. Henkilöstön työterveydestä ja turvallisuudesta pidetään huolta	☐	☐	☐	☐	☐
14. Oppilaiden fyysisestä ja psyykkisestä turvallisuudesta pidetään huolta	☐	☐	☐	☐	☐
15. Koulun arjessa toteutuvat vuorovaikutus, yhteisöllisyys ja kaikkien osallisuus	☐	☐	☐	☐	☐
16. Koulun arjessa toteutuvat myötätunto ja jokaisen saama arvo ja tunnustus omana itsenään	☐	☐	☐	☐	☐
17. Johto määrittelee oppilaitoksen toimintakulttuurin	☐	☐	☐	☐	☐
18. Kouluyhteisön jäsenet osallistuvat toimintakulttuurin kehittämiseen	☐	☐	☐	☐	☐
19. Koulu osallistaa ulkoisia sidosryhmiään toimintansa suunnitteluun	☐	☐	☐	☐	☐

Parhaat esimerkit koulun kestävästä toimintakulttuurista:

Kehittämisen tarpeet:

Johtaminen

Miten vahvasti arvioisit koulusi johtamisen ja toiminnan ohjauksen perustuvan seuraaviin asioihin?

Vastaa väittämiin sen käsityksen pohjalta, joka sinulla on koulusi toiminnasta ja johtamisen kulttuurista. Voit jättää vastaamatta niihin väittämiin, joista et koe tietäväsi tarpeeksi. Kirjaa lomakkeen alalaidassa oleviin kenttiin mielestäsi parhaat esimerkit toiminnasta sekä tunnistamasi kehittämistarpeet.

Tutustu väittämien sisältöä avaavaan [taustatekstiin](#).

ARVIOINTIASTEIKKO: 1 = ei lainkaan, 2 = jonkin verran, 3 = melko paljon, 4 = hyvin paljon, EOS = en osaa sanoa

	1	2	3	4	EOS
20. Toimintaa ohjaavat talous ja nykyisen toiminnan tuottavuus	☐	☐	☐	☐	☐
21. Toimintaa suuntaavat tulevaisuuden ennakointi ja uudistuminen	☐	☐	☐	☐	☐
22. Toimintaa ohjaa päämäärä kestävän tulevaisuuden rakentamisesta	☐	☐	☐	☐	☐
23. Johto asettaa tavoitteet ja määrittelee henkilöstön tehtävät	☐	☐	☐	☐	☐
24. Tavoitteet asetetaan yhdessä henkilöstön kanssa ja niiden toteutus on itseohjautuvaa	☐	☐	☐	☐	☐
25. Toimintaa ohjaavat yhdessä määritellyt arvot ja visiot	☐	☐	☐	☐	☐
26. Toiminta rakentuu yksilöiden osaamisen perustalle	☐	☐	☐	☐	☐
27. Moninainen oppiva yhteisö on toiminnan tärkein voimavara	☐	☐	☐	☐	☐
28. Yhteisö oppii ja uudistuu verkostoissa toimimalla	☐	☐	☐	☐	☐

Parhaat esimerkit hyvästä johtamisesta:

Kehittämisen tarpeet:

Opetus

TAUSTATEKSTI

Koulun opetus voi lisätä oppilaiden tietoa kestäväen kehityksen kysymyksistä ja yksilön vaikuttamisen mahdollisuuksista niihin (esimerkiksi ilmastonmuutos, kestävä kuluttaminen, luonnon monimuotoisuus, hyvinvointia edistävät elämäntavat). Opetuksen yhteydessä voidaan harjoitella kestäviä toimintatapoja kuten välineiden ja materiaalien säästävää käyttöä, energian- ja vedenkulutuksen vähentämistä sekä jätteen synnyn ehkäisemistä ja kierrätystä. Ympäristösuhteen rakentumista voidaan edistää toimimalla luonnossa tai kulttuuriympäristössä hyödyntäen eri aistien kautta saatua kokemuksellista tietoa ympäröivästä todellisuudesta. Luovat ja monipuoliset ilmaisun keinot mahdollistavat rikkaan kokemusten tulkinnan.

Ihmisen ja luonnon vuorovaikutus ilmenee ihmisen toiminnan vaikutuksina luontoon ja toisaalta luonnon vaikutuksena esimerkiksi hyvinvointiin ja talouteen. Näiden vuorovaikutusten tarkastelu auttaa ymmärtämään kestäväen toiminnan perustaa. Yhteen kytkeytyneessä maailmassamme on tärkeä hahmottaa myös paikallisen toiminnan ja ihmisten valintojen vaikutuksia globaalilla tasolla. Miten esimerkiksi yksi ostopäätöksemme vaikuttaa ihmisten elämään ja ympäristön tilaan toisella puolella maapalloa? Näihin suhteisiin liittyviä kysymyksiä ja arvoja voidaan käsitellä kriittisesti ja vuorovaikutteisesti tavoitteena eettisen vastuun piiriin laajentaminen.

Kokemusten ja tunteiden jakaminen auttavat meitä tunnistamaan yhdessä, mikä elämässä on tärkeää ja vaalimisen arvoista. Opetus voi tarjota mahdollisuuksia ihmisten kohtaamiseen syvemmällä tasolla. Esimerkiksi taiteella on ratkaiseva rooli olemassa olevan todellisuuden kyseenalaistamisessa ja uusien näkökulmien luomisessa. Sen avulla voidaan rakentaa tulkintoja vaihtoehtoisista toivottavista tulevaisuuksista ja voimaantua käyttämään niitä nykyhetkessä kehityksen muuttamiseksi. Koulu tarjoaa opiskelijoille mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa ympäröivän yhteiskunnan uudistamiseen kestävämmäksi. Näitä mahdollisuuksia voidaan laajentaa kumppanuuksien kautta.

Toimintakulttuuri

TAUSTATEKSTI

Kestävästi toimivan koulun toimintakulttuuri rakentuu eettisen periaatteiden tunnistamiselle ja niiden toteutumiselle yhteisön arjessa. Eettisyydessä on kysymys jaetusta käsityksestä hyvistä ja oikeista toimintatavoista. Toiminnan eettisyyttä tulee tarkastella suhteessa henkilöstöön, oppilaisiin, sidosryhmiin ja ympäristöön. Eettisyyden minimitasona voidaan pitää ympäristöasioita ja hyvinvointia koskevien normien täyttämistä. Niitä ovat esimerkiksi lajittelumääräykset sekä työturvallisuuden ja työterveyden vaatimukset.

Kestävää tulevaisuutta edistävä koulu kurkottaa normien vaatimuksia korkeammalle. Ympäristövastuullisuus näkyy läpäisevästi yhteisön kaikessa toiminnassa kuten hankinnoissa, materiaalien käytössä, energiansäästöissä ja liikkumisessa. Yhteisön hyvinvoinnin edistämisen lähtökohtana ovat henkilöstön ja oppilaiden tarpeet. Hyvinvoinnissa painottuvat psyykkiset ja

sosiaaliset tarpeet kuten vuorovaikutus, osallisuus ja yhteisöllisyys. Koko yhteisö osallistuu toimintakulttuurin rakentamiseen.

Yhteiskuntaa uudistava koulu osallistaa myös sidosryhmiään ympäristövastuullisen ja eettisen toiminnan edistämiseen. Yhteisön hyvinvoinnin parantamisen keskiöön nousevat myötätunnon osoittaminen ja jokaisen saama arvo ja tunnustus omana itsenään. Nämä tukevat ekososiaalisen sivistyksen ytimessä olevaa ihmistenvälisyyttä. Koulun kumppanit kuten järjestöt, kodit, työpaikat ja muut yhteisöt voidaan osallistaa koulun toiminnan suunnitteluun ja sitä kautta yhteisen toimintakulttuurin uudistamiseen.

Johtaminen

TAUSTATEKSTI

Talouden ja nykyisen toiminnan tuottavuuden ympärille keskittyvä johtaminen voi heikentää koulun kykyä uudistua. Tällainen johtamistapa voi korostua esimerkiksi tilanteissa, joissa toimintaan kohdistuvat voimakkaat taloudelliset leikkaukset. Tulevaisuutta ennakoiva johtaminen perustuu erilaisten tulevaisuuskehitysten arviointiin ja koulun toiminnan uudistumiseen tältä pohjalta. Koulu voi myös omaksua päämääräkseen kestävän tulevaisuuden rakentamisen, joka näkyy strategissa päämäärissä sekä johdon toimenpiteissä ja esimerkissä.

Johtaminen ohjaa koulun henkilöstön toimintaa. Se voi perustua johdon määrittelemiін tavoitteisiin, tehtävänkuviin ja työn seurantaan, jolloin henkilöstölle jää niukasti vapausasteita omaan työhönsä vaikuttamiseen. Tavoitteet voidaan myös asettaa yhdessä henkilöstön kanssa ja niiden toteutus voi olla itseohjautuvaa tiimeissä tapahtuvaa toimintaa tai perustua työntekijän itsensä johtamiseen. Johtaminen voi myös tapahtua merkittävässä määrin yhteisön määrittelemien arvojen ja visioiden pohjalta.

Koulun toiminta voidaan rakentaa yksilöiden osaamisen varaan siten, että jokainen työyhteisön jäsen vastaa itsenäisesti omista tehtävistään. Oppivan yhteisön idea perustuu siihen, että erilaisia osaamisia, käsityksiä ja kulttuurisia taustoja jakamalla yhteisö voi kasvaa osiaan suuremmaksi. Oppiva yhteisö voi myös laajentua kumppanuuksiin ja verkostoihin, jotka tuovat uutta osaamista koulun toimintaan.